

Siposné Kecskeméthy Klára ezredes:

LUDOVIKÁS HAGYOMÁNYOK A NEMZETI KÖZZSZOLGÁLATI EGYETEMEN

DOI: [10.35926/HSZ.2020.6.10](https://doi.org/10.35926/HSZ.2020.6.10)

ÖSSZEFOGLALÓ: A Nemzeti Közzszolgálati Egyetem (NKE) létrehozása 2010-ben kezdődött. A tisztképzés rendszerének korszerűsítése során a honvédelmi miniszter 2010. július 1-jei hatállyal miniszteri biztost,¹ a rektor jogkörében eljáró főtitkárt nevezett ki a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem élére, valamint 2011. február 1-jén létrejött az MH Ludovika Zászlóalj. 2012. január 1-jén megalakult a Nemzeti Közzszolgálati Egyetem, ezen belül a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar. A szerző tanulmányában részletesen áttekinti az egyetemnek otthont adó épületegyüttes átalakítását, felújítását, és láttatja, miként élnek tovább az egykori ludovikás hagyományok az új Ludovika Campuson.

KULCSSZAVAK: Nemzeti Közzszolgálati Egyetem, Ludovika felújítása, Ludovika Egyetemi Campus, ludovikás hagyományok, Magyar Örökség díj

A NEMZETI KÖZZSZOLGÁLATI EGYETEM LÉTREHOZÁSA

2011. szeptember 1-jével a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Bolyai János Hadmérnöki Kara és a Kossuth Lajos Hadtudományi Kar egyesült, neve Hadtudományi Kar lett.² A kar a honvédelmi és katonai felsőoktatást végző Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a rendvédelmi és rendészeti felsőoktatást képviselő Rendőrtiszt Főiskola és a Budapesti Corvinus Egyetemből kiváló, a közigazgatási felsőoktatást folytató Közigazgatás-tudományi Kar egyesülésével létrejött Nemzeti Közzszolgálati Egyetembe (NKE) Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK) néven integrálódott. A három intézmény hagyományait megőrizve, szorosabb oktatási és kutatási együttműködést, valamint hatékonyabb működtetést tűzött ki célul.³

Az Országgyűlés 2011. március 16-i ülésnapján elfogadta a Nemzeti Közzszolgálati Egyetem alapításáról szóló 2011. évi XXXVI. törvényt, amely az egyetem létesítésének alapvető szabályait, a megvalósítás ütemtervét és a részt vevő intézmények, testületek feladatait, működését szabályozta. A törvény preambuluma kimondja: „Az Országgyűlés felismerve, hogy a közzszolgálaton belül a polgári közigazgatás, a rendvédelem, a honvédelem és a nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományában a hivatástudat és a szakértelem

¹ A honvédelmi miniszter 68/2010. (VII. 1.) HM utasítása miniszteri biztos kinevezéséről. Siposné Kecskeméthy Klára: A katonai felsőoktatás és a tiszthelyettesképzés/altisztképzés elmúlt negyedszázada. In: Földesi Ferenc – Isaszegi János – Kiss Zoltán (szerk.): A Magyar Honvédség negyedszázada – A rendszerváltástól napjainkig. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2016, 113–142.

² A Nemzeti Közzszolgálati Egyetem létrehozásával kapcsolatos egyes feladatokról szóló 44/2011 (IV. 20.) HM utasítás 4. § (1) bekezdése értelmében.

³ Lásd a Nemzeti Közzszolgálati Egyetem létrehozásáról szóló 1278/2010. (XII. 15.) Korm. határozat 2. pontja.

erősítése összehangolt és tervezett utánpótlásképzést tesz szükségessé, továbbá a pályaelhagyás helyett a társadalom számára hatékony munkavégzés biztosítására a közszolgálati életpályamodellt támogató továbbképzési rendszert kell működtetni, a közszolgálati felsőfokú szakemberképzést egységes intézményi alapokra kívánja helyezni.”

Az NKE alapító ünnepségét 2012. január 11-én, a Parlamentben tartották. Létrehozták a Rendésztudományi Kart, a Közigazgatás-tudományi Kart, a Közigazgatás-tudományi Doktori Iskolát és az egyetemi intézeteket: a Katasztrófavédelmi Intézetet, a Nemzetbiztonsági Intézetet, a Nemzetközi Intézetet, valamint a Vezető- és Továbbképzési Intézetet. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar szervezete eredetileg három intézetbe (Katonai Vezetőképző Intézet, Katonai Logisztikai Intézet, Katonai Üzemeltető Intézet) és a Nyelvoktatási Központba (későbbi megnevezése: Idegen Nyelvi és Szaknyelvi Központ) szerveződött. A HHK végzi a honvéd tisztjelöltek és a honvédtisztek képzését; át- és továbbképzéseket, illetve nyelvképzést folytat, hazai és nemzetközi együttműködésben folyó gyakorlatokon vesz részt és szervezi a szakmai tanfolyamokat.⁴ A HHK állományába hivatásos és szerződéses katonák, közalkalmazottak, valamint önkéntes műveleti tartalékosok tartoznak.⁵

Az NKE szervezete az alapítás után folyamatos átalakuláson ment át: a Nemzetközi Intézetből 2015. február 1-jével létrehozták a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kart, 2016. február 1-től a Közigazgatás-tudományi Kar Államtudományi és Közigazgatási Karként működött, ötödik karként 2017. február 1-jén létrehozták a Víz tudományi Kart Baján.⁶ 2019. augusztus 1-jén jött létre az Államtudományi és Közigazgatási Kar, valamint a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar egyesítésével az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, így alakult ki a jelenlegi négykaros egyetemi szervezet.

Nyolc évvel ezelőtt született a döntés arról, hogy a megújuló közszolgálati képzés – a Nemzeti Közszolgálati Egyetem új központja – a Ludovika Akadémia történelmi főépületébe költözik. A „Nemzeti Közszolgálati Egyetem elhelyezése a Ludovika Campusban” elnevezésű állami beruházás egyes kérdéseiről szóló 1158. számú kormányhatározat 2012. május 18-án döntött az elhelyezésről és a Ludovika Campus létrehozásáról.⁷

A LUDOVIKA FELÚJÍTÁSA

A második világháború után az egykori Ludovika Akadémia épületegyüttesét különböző célokra használták. 1947-től két évig a Tisztképző Honvéd Kossuth Akadémia működött a főépületben.⁸ A főépületet ezután évtizedeken át az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának egyes tanszékei használták. A szárnyépületbe 1949-től a Kossuth Tüzér Tiszti Iskola került, amelyet 1957-ben bezártak.⁹ Ezt követően a szárny-

⁴ A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánjának 2014. évi beszámolója. Szenátusi előterjesztés, Budapest, 2014, 17.

⁵ Siposné Kecskeméthy Klára: Honvédtisztképzés a Ludovika Akadémián. In: Anka László et al. (szerk.): *Historia est lux veritatis*. Szakály Sándor köszöntése 60. születésnapján. I. Veritas Történetkutató Intézet – Magyar Napló, Budapest, 2016, 123–133.

⁶ A Kar az Eötvös József Főiskola Vízellátási és Környezetmérnöki Intézetének, illetve a Vízépítési és Vízgazdálkodási Intézetnek a Nemzeti Közszolgálati Egyetembe történő beolvadásával jött létre.

⁷ Siposné Kecskeméthy (2016): i. m. 113–142.

⁸ A Hadtörténelmi Levéltár katonai tanintézeti iratainak repertórium a 1740–1980. Signifer, Budapest, 2004, 110. (A továbbiakban: Repertórium.)

⁹ Repertórium, 81.

épületbe civil oktatás költözött. 1960-tól itt működött a Bem József Gimnázium, 1961–1971 közt Bem József Gimnázium és Ipari Szakközépiskola néven. Ezt követte a Bem József Óvónői Szakközépiskola, majd a Budapesti Óvónői és Pedagógiai Szakközépiskola. Amikor a Ludovika főépülete előtti tér visszakapta az eredeti Ludovika tér nevet, egy rövid időre (2001–2003) az iskola is felvette a Ludovika Humán Szakképző Intézet és Gimnázium nevet. 2004-ben a Raoul Wallenberg Humán Szakképző Iskola és Gimnázium költözött a szárnyépületbe.¹⁰ Az iskola 2017 novemberében elköltözött a Ludovika szárnyépületéből, s ezzel megteremtette a lehetőséget az épület felújítására. A főépület állaga az évtizedek során folyamatosan romlott, az egykori monumentális épületkomplexum siralmas, elhanyagolt állapotba került.

1. kép A Ludovika épülete az 1910-es években

A történelmi főépület melletti egykori emeletes lovardában 1958-ban megnyitották az Alfa Filmszínházat. A mintegy 2000 m² alapterületű, ezer fő feletti befogadóképességű mozi a főváros legnagyobbjai közé tartozott. A mozi 1990-ben bezárt, az egykori lovarda tetőszerkezete pedig 1992-ben leégett.

Az 1990-es években a szárnyépület déli oldalán álló vívótermet újjáépítették a Bárka Színház számára. 1994-ben kormányhatározat született arról, hogy a Magyar Természettudományi Múzeum kiállításait, gyűjteményeit és kutatólaboratóriumait a Ludovika épületegyüttesében helyezték el. 1995-ben elindult az építkezés, ami az akkori tervek szerint 2002-re, a Nemzeti Múzeum alapításának 200. évfordulójára fejeződött volna be. 1996-ra elkészült az első kiállítási pavilon, ekkor költözött be az Ásvány- és Kőzettár az épületbe. Az első látogatókat 1996. október 29-én fogadták.¹¹ Az épület 1996-ban megkapta a Budapest

¹⁰ Lásd a Raoul Wallenberg Szakgimnázium és Szakközépiskola honlapját: <http://www.r-wallenberg.hu/kezdo.html> (Letöltés időpontja: 2020. 09. 25.)

¹¹ A múzeum történetéhez lásd http://www.nhmus.hu/hu/rolunk/muzeum_tortenete (Letöltés időpontja: 2018. 01. 15.)

Építészeti Nívódíjat.¹² A főépület tetőterét 1999-re átépítették, ide költözött az Embertani Tár, az Állattár Madár- és Emlősgyűjteményének nagy része és az Ökológiai Kutatócsoport. Az átalakítások mellett bővítésre is sor került: 2004-ben adták át a múzeum térszint alatti részét. Ekkor jelentek meg a Ludovika belső udvarában a felszín alatti kiállítóterek piramis alakú ablakai. 2006-ra készült el az Őslénytani és Földtani Tár a magassíkszínen. Az épület felújításának finanszírozása a kész tervek ellenére 2008 után leállt.¹³

A felújított részek ellenére az enyészete lett az épület nagyobb és jelentősebb része. A Ludovika Akadémia legszebb terei – a Hősök Folyosója, a kápolna, a Díszterem, a belső udvar – megtépázott, rossz állapotba kerültek, bár a Ludovika Akadémia történelmi főépülete még elhanyagoltságában is méltóságjeljesnek hatott.

A 2012. évi kormányhatározatnak megfelelően első lépésben a Ludovika Akadémia történelmi főépületének teljes körű műemléki rekonstrukciója kezdődött meg, emellett visszaállították az épület eredeti funkcióit, beleértve a történelmi és az oktatási tereket is. Ennek köszönhetően mára újra teljes pompájukban, eredeti állapotukban láthatók az épület jellegzetesebb, építészeti és történelmi is legfontosabb részei: a főlépcsőház, a Díszterem, a belső udvar, a Hősök Folyosója és a kápolna. A Ludovika Akadémia felújított épületét 2014. március 31-én adták át. A felújítás emlékét tábla őrzi az aula bal oldali lépcsősorának félemeletén.

A belső udvar és a vármegyecímerek

A Ludovika főépületének szabályos alaprajzú belső udvarán, a Hősök Folyosójának bejárata előtt egy kövezetbe süllyesztett emléktábla és három, bitófát jelképező kereszt látható. Ez az emlékhely őrzi Gasparics Kilián, Jubál Károly és Noszlopy Gáspár hazafiak emlékét, akiket az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc leverése után Ferenc József császár elleni merénylet szervezésével vádoltak meg, és akiket ezért 1853. március 3-án e helyt felakasztottak.¹⁴ A belső udvar felújítása során új emléktáblát és keresztet helyeztek el, a régi, összetöredezettek pedig a múzeumba kerültek.

A Ludovika Akadémia főépületének belső udvarán található egy a Magyar Királyság vármegyéit bemutató, kiemelkedő jelentőségű címersorozat is. Az udvarban eredetileg csak a magyar tisztképzés első otthonát jelentő Ludovika Akadémia építésére adakozó vármegyék címereit helyezték el. A felújítás során ezeket visszaállították eredeti állapotukba, de felkerültek melléjük a hiányzó címerek is. Így vált teljessé a címerek sora, s ma már mind a 63 vármegye jelképe látható a belső udvar falain. A címerek a Ludovika szellemiségének egyik legfontosabb üzenetét hirdetik: közadakozás segítségével épült fel a magyar nemzeti tisztképzés első oktatási intézménye.¹⁵

A tardosi vörös mészkőbe faragott 63 vármegyecímer (a vármegyék nevével együtt) a törvényhatóságokról szóló 1886. évi XXI. törvényekben meghatározott módon

¹² A Budapest Építészeti Nívódíjról: <http://tinyurl.hu/ohDN/> (Letöltés időpontja: 2018. 01. 15.)

¹³ Korsós Zoltán – Horváth Csaba: A Magyar Természettudományi Múzeum rövid története. Magyar Múzeumok, 1996/4(2.), 5–9.

¹⁴ Dezséri Bachó László: A Magyar Kir. Honvéd Ludovika Akadémia története. Budapest, 1930, 296.; Siposné Kecskeméthy Klára – B. Kalavszky Györgyi: A Ludovika. HM Zrínyi Média Közhasznú Nonprofit Kft., 2011, 228.

¹⁵ Csáky Imre: A Ludovika Akadémia vármegyecímerei. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2014, 102.

– szimmetrikusan elhelyezve, balról jobbra haladva, ábécésorrendben – látható.¹⁶ Az impozáns címeregyüttes 64. címerében, a címerpajzson az építetők és a közadakozók üzenete szerepel: „E címersorozat a magyar vármegyék áldozatkésztségének emlékét hirdeti, nemes hagyományaink leghívebb öre, ezeréves történelmünk legősibb szervezete: a magyar vármegye 350.000 forintot adott össze a magyar tisztképzés első otthonának felépítésére. Áldozatkész ősök méltó unokái ajánlották fel a hagyománytisztelőben rejlő nemzetfenntartó erők hatóságában vármegyéjük címerét e történelmi elhatározás megörökítésére.”

2. kép Centenárium emléktábla a főépületben

A Hősök Folyosója

A belső udvaron keresztül lehet megközelíteni a Hősök Folyosóját, amelyet kialakításakor Hősök Csarnokának neveztek el. Létrehozása sepsiszek-nagyborosnyói Bartha Lajos altábornagy érdeme, aki az első világháború alatt (1915–1918) volt a Ludovika Akadémia parancsnoka. Széppé, kegyeletet sugárzóvá tette a hosszú folyosót, amelynek mentén, nyolc feketemárvány emléktáblán, évfolyamonként, aranybetűkkel örökítették meg az elesett hősök nevét. Ez a nyolc márványtábla őrzi annak a 339 ludovikás növendéknek a nevét és emlékét, akik az első világháborúban életüket áldozták a hazáért. A Hősök Csarnoka 1918-ban – a kápolna restaurációja során – fajansz padlóburkolatot kapott, összes kapujára, aajtájára díszkilinc és pajzsdísz került, ablakaira pedig díszüvegezés. A folyosó későbbi bővítését a protestáns oratórium (imaterem) kialakítása tette lehetővé. Ennek során régi, viharvert honvédtáblákat helyeztek el az emléktáblák felett és örökmécses került a csarnokba: az áldozati láng az elesett ludovikás hősök iránt érzett hódolatot, csodálatot és szeretetet jelképezte.

¹⁶ 1000 év törvényei. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torvenyei> (Letöltés időpontja: 2018. 01. 15.)

A kápolna

Az egykori katolikus kápolnát először 1883-ban szentelték fel. Berendezése akkor rendkívül puritán volt: a nagy ablakokat befalazták, csak a félkör alakú széles ablak volt egyszerű, színes lapokkal üvegezett. A kápolnát 1916–1918 közt átalakították. A kápolnarestauráció szintén Bartha Lajos altábornagy, akadémiaparancsnok nevéhez köthető. Munkájában papi segítőtje és tanácsadója dr. Auer Jenő honvéd plébános címzetes bathai apát, az akadémia akkori lelkésze volt. A három évig tartó előkészületi munka során 51 500 korona pénzadomány és ugyanennyi értékű templomfelszerelés gyűlt össze. 1918. augusztus 17-én dr. Csernoch János esztergomi érsek, a magyar királyi Honvédség bíboros főpapja szentelte fel a kápolnát és a Hősök Csarnokát, majd megáldotta az aznap felavatott, harctérre induló új hadnagyokat.¹⁷

1931-ben ismét jelentős felújítás zajlott a kápolnában: székeket és vörös bársonnyal borított térdeplöket helyeztek el benne, rézcsillárt szereltek fel rá. 1932-ben visszakerült a főoltár trónusára az 1921-ben onnan eltávolított Thorvaldsen-féle feszület, 1933-tól díszes Zsolnay fajanszkályhakkal fűtöttek, és ekkor került a kápolnába a tölgyfa gyóntatószék is, Olcsvay Géza iparművész alkotása. A kápolnában helyezték el Révay Kálmán lovaskiképzésben részesülő IV. évfolyamos akadémikus *Szűz Mária, a tisztaság anyja; Szent Borbála, a tüzéség védőszentje; Szent György, a lovasság patrónusa* és *Szent Mihály, a küzdők arkangyala* című festményeit. Érdekességként jegyezzük meg: Révay Kálmánt, mint a későbbi Kossuth Akadémia parancsnokát az a „megtiszteltetés” érte, hogy eltávolíthatta a Ludovika ékességeit, többek között a saját festményeit is a kápolnából.

A főoltár mögötti befallazott ablakot 1934 nyarán nyitották meg, helyére a Kálváriát ábrázoló üvegfestmény került.¹⁸ Ugyancsak 1934 nyarán készült el – a római katolikus kápolna melletti régi könyvtárhelyiség átalakításával – a protestáns oratórium. Az oratóriumot 1934. augusztus 19-én, ünnepélyes istentisztelet keretében D. Soltész Elemér protestáns tábori püspök szentelte fel. Az oratóriumban szék, harmónium, papi szék, oltár, oltárkép és az Úrsztala volt elhelyezve, négy ablakát üvegfestmények díszítették. Az első az égen átrepülő angyalt, a második a tékozló fiút, a harmadik a könyörgő szamaritanust, a negyedik a karácsonyi örömhírt hozó angyalt ábrázolta. A protestáns oratórium megvalósítása vitéz Jány Gusztáv tábornok, az Akadémia I. főcsoportja akkori parancsnokának (1931–1936) nevéhez fűződik.¹⁹

1945 után a kápolna is hasonlóan méltatlan sorsra jutott a rendszerváltozásig, mint a főépület többi része: könyvtár, bútorraktár és filmforgatások helyszíne volt. Eredeti szépsége megkopott, funkciója elveszett. A főépület rekonstrukciója során azonban teljesen felújították, ólomüvegét a korabeli képek és az eredeti tervek alapján újragyártották. Szent István és Szent László alakja felett az egyetem jelmondata olvasható: „A Haza szolgálatában”. A görögkereszt alaprajzú, kupolás kápolna önmagában is szép alkotás, oldalkarzatainak súlyát márványozott oszlopok hordják.

A Ludovika főépületének kápolnáját a *Magyar Hősök Emlékünnepé* alkalmából, 2015. május 30-án, szentmisén és ökumenikus istentiszteleten áldották meg és szentelték fel újra. A szentmisét Bíró László katolikus tábori püspök celebrálta. Ezt követően

¹⁷ Dr. vitéz Mosonyi Sándor: Adatok a Ludovika Akadémia kápolnájának történetéhez. Ludovikás Levente, XIII. évf. (1934), 55–64.

¹⁸ Mosonyi: i. m. 59.

¹⁹ Mosonyi: i. m. 63.

Nánai László őrnagy, a Protestáns Tábori Püspökség hivatalvezetője, majd Jákob János dandártábornok, protestáns tábori püspök, végül pedig Bíró László püspök áldotta meg a felújított kápolnát.²⁰

A Szent László-kápolna névadó ünnepe

2017. március 28-án fennállásának ötödik évfordulóját ünnepelte a Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Az ünnepszorozat részeként, az intézmény napjához és a Szent László-emlékévhöz kapcsolódva tartották meg a kápolna névadó ünnepségét. A 2017-es esztendő ugyanis – a Báthory-Bem Hagyományörző Egyesület és az Emberi Méltóság Tanácsa kezdeményezésére – Szent László-emlékévé volt. Így tehát a lovagkirály trónra lépésének 940., szentté avatásának 825. évfordulója alkalmából a Ludovika Akadémia főépületének kápolnája Szent László, a katonák és a határőrök védőszentje nevét vette fel. A lovagkirályt a Ludovika Akadémia is megbecsülte és fontosnak tartotta: a kápolna jobb oldali ólomüveg ablakán jelenítették meg alakját.

Az ünnepeken Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, miniszterhelyettes adta át a névfelvételt rögzítő dekrétumot dr. Patyi András rektornak. A Szent László-kápolnában katolikus szentmisére került sor, amelyet a HM Tábori Lelkeszi Szolgálat Katolikus Tábori püspökség vezetője, Bíró László püspök celebrált.²¹

A Széchenyi Díszterem

A Ludovika Akadémia eredeti terveiben nem szerepelt díszterem létrehozása. Kialakítására 1872-ben, Linzbauer István udvari műépítész tervei alapján került sor. A mennyezet alatt a falon, körben történelmi személyiségek és uralkodók fejszobrai láthatók. A Díszterem Mária Ludovika-mellszobor felőli bejárata felett Vencel, Károly Róbert és Nagy Lajos, a szemközti falon Buda, Szent István és I. Béla, az udvar felőli falon Mátyás király, Szent László, Árpád, Álmos és Taksony, a Ludovika tér felőli oldalon pedig I. Géza, III. Béla, III. István, Kálmán és IV. László fejszobrai láthatók. Az épület felújítása során a fejszobrokat restaurálták, a hiányzókat pótolták.

A terem ékessége a hatalmas csillár, a felújítás kezdetén még hiányzott onnan. Bár archív fotók alapján megtervezték a csillárt, csak a gyártás közben derült ki, hogy az évtizedek óta az épület alagsorában porosodik, igaz rendkívül rossz állapotban van. A több mint 4000 alkatrészből álló csillár 6,5 méter magas, 1,7 méter széles, a súlya pedig meghaladja a fél tonnát.²²

A Díszteremben egykor az akadémia történetében szerepet játszó történelmi alakok életnagyságú festményei – I. Ferenc József lovasképe, József nádor, József Károly Lajos királyi herceg, Mária Ludovika királyné, I. Ferenc, Augusta királyi hercegné, IV. Károly és Horthy Miklós kormányzó életnagyságú képei –, valamint az 1901. május 8-án a zászlószentelésről, illetve az 1901. augusztus 18-án a Ludovika hármasszoborcsoportja előtt tartott első akadémikusavatásról készült festmények függték a falakon.²³ A Ludovika Akadémia

²⁰ Szöör Ádám: Egy szent hely a Ludovikán. A Ludovika-kápolna története. Bonum Publicum, 6. sz. (2015), 44–45. <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/bonum-publicum-2015-junius.original.pdf> (Letöltés ideje: 2020. 09. 25.)

²¹ Szöör: i. m. 45.

²² Szalay Tihámér: Átadták a Ludovika főépületét. <http://epiteszforum.hu/atadtak-a-ludovika-foepuletet> (Letöltés időpontja: 2020. 09. 25.)

²³ Rada Tibor (szerk.): A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia és a testvérintézetek összefoglalt története (1830–1945). I. Csalgár–Budapest, 1998/2001, 600–601.

épületéből értékes műtárgyak, festmények, szobrok és iratok tűntek el a második világháború végóráiban és az azt követő zűrzavaros időkben. Dr. Mathia Károly alezredes, főtanár, az akadémiai múzeum őre, amerikai hadifogságából hazatérve megdöbbenve látta, hogy a Ludovika Akadémia épületéből szinte valamennyi műtárgy eltűnt, a múzeumot feldúlták és az értékes iratokat szétépték. 1947-ben a Köz- és Magángyűjteményekből Elhurcolt Művészeti Alkotások Ügyei miniszteri biztosának készített egy négyoldalas feljegyzést, amelyben felsorolta az akadémia eltűnt festményeit, domborműveit és szobrait.²⁴

Gróf Széchenyi István születésének 225. évfordulója, 2016. szeptember 21. óta Széchenyi Díszteremnek hívják a Ludovika legimpozánsabb helyiségét. A Magyar Nemzeti Múzeum két festménye került a Díszterembe: az egyik gróf Széchenyi Ferencet, a Ludovika Akadémia egyik legnagyobb adományozóját, a magyar nemzeti könyvtár alapítóját, a másik gróf Széchenyi Istvánt, a Magyar Tudományos Akadémia alapítóját ábrázolja. Az 1808. évi VII. törvénycikk külön felsorolja az adományozók nevét, amelyek közt megtaláljuk Széchenyi Ferencet és feleségét, Festetich [Festetics] Juliannát is: „*Sárvári felső-vidéki gr. Széchenyi Ferencz, aranygyapjas vitéz, kir. kamarás és val. bel. tit. tanácsos, Sopron vármegye örökös főispánja, a nemes testőrség kapitánya 8000 frt.; Tolnai Festetich Juliánna grófnő, sárvári és felsővidéki gr. Széchenyi Ferencz hitvese 2000 frt.*”²⁵

A centenáriumi dombormű

Egykor a főépülettel szemben, jobbra, a földszinti harmadik és negyedik ablak között egy dombormű volt látható, amelyet a Ludovika alapkövetésének 100. évfordulóján, 1930. október 19-én avattak fel. A dombormű középpontjában Mária Ludovika királyné mellszobra állt, balról egy 1848-as, jobbról egy 1930-as akadémikus tisztelgett puskával a királyné felé; a dombormű közepén elhelyezett tábla az akadémia alapításának körülményeit hirdette. 1947-ben, az épületben működő Kossuth Akadémia idején a centenáriumi domborművet leszerelték az épület külső faláról és a lépcsőház falára helyezték át. Ludovika királyné fejét levették, helyére egy Kossuth-fejet tettek. Az eredeti táblaszöveget is újjal cserélték fel.²⁶ A Kossuth Akadémia rövid ideig létezett, de a megcsönkített emléktábla maradt, a Kossuth-fej és a táblaszöveg azonban eltűnt.

A főépület felújítása után a centenáriumi emléktábla ismét a régi fényében ragyog, hirdeteve: „*Ezt az emléket a m. kir. Honvéd Ludovika Akadémia alapkövetésének 100 éves évfordulójára állította a nemzeti hála 1830–1930. »Magyar ifjakkal a hadi tudományban való oktatására ditső első Ferencz császár és király kedvezésével az 1808-iki ország-gyűlésben rendeltetett Mária Ludovica ugyanakkor megkoronáztatott királynéunktul nevezetett annak bőkezűségével és minden karbeli hazánk fiainak adakozásával gyarapított Ludoviceának alapkövét le-tette József, a császár s király ötse Magyarország nádor-ispánja ezen intézet törvényes fő-igazgatója 1830-ik esztendei Szent Iván hava 28-ik napján midőn bölts előlülése alatt hazánk köz-javán a törvényesen arra választott férjfiak ezen városban tanátskoznának.«*”

²⁴ Siposné Kecskeméthy Klára – B. Kalavszky Györgyi: Dr. Mathia Károly a katonai nevelőtanár, a zenetudós, a „reneszánsz ember”, a polihisztor. Életrajzi vázlat. Honvédségi Szemle, 2013/141. (6), 98–107.; Dr. Mathia Károly: A köz- és magángyűjteményekből elhurcolt művészeti alkotások ügyei miniszteri biztosának készített feljegyzés. Kézirat, 1947. április 19., Nyt. 178/1947.

²⁵ 1808. évi törvénycikk a katonai Ludovika-akadémiáról.

²⁶ Rada: i. m. 607–608.

A főépület boltozott előcsarnokának falain régen négy emléktáblát helyeztek el: az akadémia alapító oklevelének emlékét megörökítő táblát, az akadémia történetét ismertető táblát, az 1838-as pesti árvízi és a Magyar Hadi Főtanoda emléktábláit.²⁷ Csak a két utóbbi emléktábla maradt meg, s ezeket a felújítás előtt a bal oldali lépcsősornál helyezték el. A felújítás után visszakerültek az aula, illetve a bal oldali lépcsősor falára.

Párdányi gróf Buttler János szobra

2017. március 28-án gróf Buttler János szobrának másodszori avatásával kezdődött meg a Nemzeti Közszolgálati Egyetem ötödik évfordulós ünnepi rendezvénysorozata. A Ludovika Akadémia alapításában, pénzügyi hátterének megteremtésében kiemelkedő szerepe volt párdányi gróf Buttler Jánosnak. Ő volt a Ludovika Akadémia egyik legbőkezűbb mecénása: 126 666 forintos alapítványa 20 hallgató eltartását és taníttatását tette lehetővé. A 20 alapítványi helyet 13 vármegye között osztotta el: Heves, Ung, Pest, Nógrád, Bihar, Borsod, Szabolcs, Gömör, Zemplén, Abaúj, Torna, Bereg és Ugocsa.

1903. május 8-án a Ludovika Akadémián két kiemelkedő esemény zajlott: egy emléktábla-avatás és egy szoboravató. A zászlószentelés második évfordulóján, a nagy nap emlékeztetőjeként Augusztia főhercegnő szavait, József főherceg beszédét és a király válaszbeszédét feketemárvány táblákba vésték és helyezték el a főépület kápolnájának külső, parkra néző falán. A park keleti részén, a csónakázó közelében Ung vármegye kezdeményezésére és a többi 12 vármegye hozzájárulásával földesuruk és az akadémia nagylelkű adományozójának, gróf Buttler János szobrának avatására került sor. Lőrinczy Jenő, Ung vármegye alispánja a szobrot, mint a „*hazafiúi áldozatkészség emlékét a Ludovika Akadémia örök tulajdonába adatta kegyeletes megőrzés és gondozás végett az ezen emléket felállító 13 vármegye nevében*”.

A mellszobrot Senyei Károly szobrász készítette, az oldalán Vághó Ignác százados verse volt olvasható:

„Érdemeid törvény, emlékedet őrzi ez az oszlop,
Rája babért fiaink harci erénye arat.”²⁸

1945 után a szobrot eltávolították, s talapzata nélkül került a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum (HM HIM) tulajdonába. Aztán feledésbe merült. Évekkel később Éder Miklós egykori ludovikás találta meg a múzeum pincéjében. A renoválás után a szobrot a HM HIM udvarán helyezték el.²⁹ Több mint 72 évnek kellett ahhoz eltelnie, hogy a Buttler-mellszobor visszatérjen az egykori szeretett Ludovika Akadémiára: a főépület aulája bal oldali lépcsősora felett kapott, reményeink szerint, végső helyet.

Nevezetes emléktábla-avatások a Hősök Folyosóján

A rendszerváltozás után a Honvéd Hagyományőrző Egyesület (HOHE) tagjai emléktáblákat és emlékműveket avattak. A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia, a magyar királyi honvéd Bolyai János Műszaki Akadémia és a magyar királyi honvéd Horthy Miklós (később Horthy István) Repülő Akadémia hősi halottjainak évfolyamonkénti em-

²⁷ Rada: i. m. 608–609.

²⁸ Rada: i. m. 614.

²⁹ Rada: i. m. 616.

léktábláit többek között a Hősök Folyosóján, illetve a Hadtörténeti Intézet és Múzeum udvarán helyezték el.³⁰

1992. január 25-én az 1938. augusztus 20-án avatott évfolyam hősi halált halt bajtársak emléktábláját avatták fel a Hősök Folyosóján. Az 1938. augusztus 20-án felavatott 158 főből húszan voltak jelen. Az ünnepségre sokan eljöttek a többi felavatott évfolyamból is, részt vett rajta Kéri Kálmán, a HOHE alapítója, dr. Szakály Sándor hadtörténész, Angyal Ferenc ezredes a Honvédelmi Minisztérium Tanintézeti Főnökség képviselőjében és a Magyar Honvédség tisztjei. Vitéz nemes békei Koós Ottó magyar királyi százados mondta az avatóbeszédet. *„Egy nagyon régi adósságunkat kell törleszteniünk. 53 és fél évvel ezelőtt, 1938. augusztus 20-án ennek az épületnek a kapuján 121, a hűvösvölgyi Ludovika II-ről pedig 37 erőtől, tettvágytól, lelkesedéstől áthatott, hazáját szerető ifjú hadnagy lépett ki az iskola padjaiból az életbe, hogy az e falak között magába szívott szellemet és ismereteket továbbadja és hivatásával a hazáját szolgálja...”*³¹

1992. augusztus 17-én, a Hősök Folyosóján az 1940. július 4-én avatott tisztok emléktábláinak avatására került sor. Az ünnepséget Szende László ny. ezredes nyitotta meg. Szentistvány József, 1940-ben avatott hadnagy tartott ünnepi beszédet: *„Az örök ember mindenkor kísérelje a fájdalom és az öröm. Fájdalom, hogy a velünk együtt avatott hadnagyok közül 54-en az életüket áldozták a hazáért, beteljesítették fogadalmukat. Öröm is egyben, hogy a sokat szenvedett Ludovikát és társakadémiákat végzett bajtársak a világ minden tájáról hazajöttek, hogy részt vegyenek a világtalálkozó ünnepségén, és a Hősök Folyosója emléktábla-avató ünnepségén”* – mondta.³² Az emléktáblára a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémiát végzett 40, a magyar királyi honvéd Bolyai János Műszaki Akadémiát végzett 9 és a magyar királyi honvéd Horthy Miklós Repülő Akadémiát végzett 5 hősi halott nevét vésték fel. Dr. Csányi József a katolikus egyház nevében megszentelte a hősi emlékművet, Debreceni Károly a református egyház nevében mondott áldást.³³

2007. május 26-án, a *Hősök Napján* a HOHE avatott emléktáblát a Hősök Folyosóján. A tábla az utókor figyelmét hívja fel a ludovikásokra és a hősök emlékműveire: *„Honfitársunk! Szent helyen jársz. Megcselekedtük, amit megkövetelt a haza. A Hazáért mindhalálig! A Honvéd Hagyományőrző Egyesület, 2007.”*³⁴ Az ünnepi megemlékezést vitéz Káplán György magyar királyi főhadnagy tartotta, a felszentelést Kóczán Árpád táborigazgató végezte. Az emlékünnepe során a HOHE Mária Ludovika-szobrot adott át a Magyar Természettudományi Múzeumnak, az épület akkori tulajdonosának. Dr. Berek Lajos ezredes, szobrászművész alkotását dr. Matskási István főigazgató vette át. A mellszobrot a Hősök Folyosóján, az akkor Központi Könyvtárként funkcionáló kápolna előtt helyezték el egy talapzaton, majd a jobb oldali lépcsősor feletti részre helyezték át.³⁵ A Ludovika épületének felújítása után a Mária Ludovika-mellszobrot a Díszterem bejáratával szemben helyezték el.

³⁰ Honvéd Hagyományőrző Egyesület 1990–2015 – Negyedszázad a honvéd hagyományőrzésért. Honvéd Hagyományőrző Egyesület, Budapest, 2015, 21. (Továbbiakban: HOHE.)

³¹ HOHE, 22.

³² HOHE, 23.

³³ HOHE, 23.

³⁴ HOHE, 32.

³⁵ HOHE, 26.

Áthelyezett emléktáblák

A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum udvarának rekonstrukciója során a Ludovika, a Bolyai és a Horthy Akadémia hősi halottainak emléktábláit (1944. augusztus 20., 1944. november 15., 1942. június és december, 1932 és 1937) levették a falakról és átmenetileg a múzeum raktárába helyezték. Hosszú idő telt el, amíg ezek az emléktáblák méltó helyre, az egykori Ludovika Akadémia Hősök Folyosójára, illetve a múzeum folyosójára kerültek, 2016-ban.

A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia, a magyar királyi honvéd Bolyai János Műszaki Akadémia és a magyar királyi honvéd Horthy István Repülő Akadémia 1944. augusztus 20-án felavatott évfolyamaiból a hősi halottak márvány emléktábláit – 74 hősi halott nevét arannyal bevésvé – 1992. március 14-én a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum belső udvarának falán helyezték el. Dr. Sasvári Andor egykori magyar királyi hadnagy, a Bolyai Akadémia rangelsője tartott emlékbeszédet, amely után felolvasták a hősi halottak névsorát. Az összegyűlteket minden név után hangos „Jelen!”-nel válaszoltak.³⁶

1994. szeptember 16-án a Hadtörténeti Intézet és Múzeum udvarán elhelyezték az egykori katonai akadémiákon 1944. november 15-én avatott évfolyamok hősi halottjainak emléktábláját. Vajay Tibor rangidős gyalogos hadnagy emlékezett az ötven évvel azelőtt avatott évfolyamok hősi halottjaira.

A Ludovika Akadémia emléktáblájának avatása

A Ludovika Akadémia 1943. augusztus 20-án felavatott évfolyama 1998-ban elhatározta, hogy emléktáblát helyez a Ludovika történelmi jelentőségű épületére. Hit és kétéves elszánt akarat kellett ahhoz, hogy eljussanak a tervezéstől az emléktábla felszereléséig. Bagdy Zoltán egykori ludovikás tiszt, az emléktábla szorgalmazója a leleplezés napját nem élte meg, de a dátumot, 2001. szeptember 8-át ő jelölte ki. Bajtársai, dr. Simonffy Miklós (a HOHE akkori elnöke) és Keömley Aurél hadnagyok fejezték be a vállalkozást. Az emléktáblán a Ludovika címere látható, alatta a felirat: „*Ebben a Pollack Mihály által tervezett épületben kezdődött meg 1848-ban a honvédtiszti oktatás, majd itt működött 1872–1944 között a Magyar Királyi Honvéd „Ludovika” Akadémia. A hazáért mindhalálig! A ludovikások 2001. szeptember 8.*”³⁷ Az emléktábla az első magyar nyelvű tisztképző intézményre és azokra a bajtársakra emlékeztet, akik onnan léptek ki, és „A Hazáért, mindhalálig!” ősi jelszóval harcoltak s haltak hősi halált a Haza védelmében. A Ludovika-emléktáblát a felújítás után a főépületben helyezték el.

A Ludovika épülete mint történelmi emlékhely

A Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság javaslata alapján a 104/2014. (III. 25.) számú kormányrendelet 1. melléklete 2014. március 25-én történelmi emlékhellyé nyilvánította az egykori Ludovika Akadémia épületét. A történelmi, a nemzeti és a kiemelt nemzeti emlékhelyek fogalmát a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV törvény vezette be. Eszerint „*történelmi emlékhely: a nemzet vagy valamely velünk élő nemzetiség történelmé-*

³⁶ Csepelyi Rudolf: A katonák hazatértek – Riport és beszélgetés Pénzes János szkv. hegyivadász hadnaggyal. Magyar Élet, 1992. augusztus 20., 20.

³⁷ HOHE, 26.

3. kép *Névtelen hősök emlékműve és a felújított főépület*

ben meghatározó jelentőséggel bíró helyszín...”, amely erősíti a magyarok, illetve a magyar nép és az ország területén élő nemzetiségek összetartozását.

Az eseményen Hende Csaba honvédelmi miniszter és dr. Patyi András rektor emlékoszlopot leplezett le. Kocsis Máté, Józsefváros polgármestere köszöntőt mondott, az eseményen jelen volt Boross Péter volt miniszterelnök, a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság elnöke.³⁸

A Ludovika tér

A Névtelen Hősök Emlékműve és a második világháborús emlékmű

A felújított Ludovika főépülettel egy időben adták át a főbejárat előtt található Ludovika teret a megújított parkkal és a Névtelen Hősök Emlékművének átalakított környezetével.

A HOHE 1992-ben a *Hősök Napjára* visszahelyeztette eredeti helyére, a Ludovika főépülete elé Horvay János szobrászművész alkotását, amelyet a Nagy Háború emlékére, 1924-ben avattak fel. Az alkotás a halott fiát sirató anyát ábrázolja. A szobor felett elhelyezett jelképes szarkofág falán a következő felirat olvasható: „*Névtelen hőseinknek 1914–1918*”. A Névtelen Hősök Emlékművét a második világháború után áthelyezték a Ludovika főépülete és szárnyépülete közötti térre. A Ludovika tér történetéhez hozzátartozik az is, hogy 1948–1959 között Néphadsereg terének nevezték, majd Kun Béla tér lett a hivatalos neve. 1969-ben, a Tanácsköztársaság 50. évfordulóján a hősi emlékmű helyére az „1919-es ellenforradalom idején elesett vöröskatonák emlékműve” került, amely Kun Bélát, Szamuely Tibort és Landler Jenőt ábrázolta. 1992-ben lebontották az emlékművet, s a Hősök napjára a Névtelen Hősök Emlékműve visszakertült az eredeti helyére. A tér is visszakapta korábbi nevét: újra Ludovika tér lett.

³⁸ Ludovika volt, van és lesz – Történelmi emlékhely lett a Közszolgálati Egyetem főépülete. <http://jozsefváros.hu/egyetemvaros/1913/tortenelmi-emlekhely-lett-a-kozszolgalati-egyetem-foepulete> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 20.)

4. kép Történelmi emlékhely

Az emlékmű Ludovika épület felőli oldalára 1993-ban Eszenyi László magyar királyi vezérkari százados adományából a Honvéd Hagyományörző Egyesület közreműködésével bronz domborműves emléktáblát helyeztek el. Felirata a következő: „*A második világháború katonahőseinek örök emlékezetére*”. A bronzrelieft Domonkos László szobrászművész készítette. A domborművet vitéz nagybányai Horthy Miklós újratemetése napján, 1993. szeptember 4-én eltulajdonították. A tévé- és rádiófelhívás után a dombormű sérülten, de előkerült, s javítása után, 1994-ben tették vissza a helyére.

Az Orczy-park

A Ludovika-szoborcsoport

A felújítás során újjászületett az Orczy-park is, amely egykor közkedvelt és látogatott népkert volt a budapestiek körében. A park, a csónakázótó, a sportcsarnok, az uszoda, a kültéri sportpályák és a lőtér bővítik a budapestiek kulturális és sportlehetőségeit. A park területe a Ludovika térhez hasonlóan mindenki számára nyitottá vált a rekonstrukciót követően.³⁹

A Ludovika Akadémia fennállása idején jelentős történelmi események, avatások színhelye volt a Nagyrét, amelynek legszebb emlékműve a Ludovika hármas szoborcsoport. A park felújítása során megemelték a szobor alapzatát és díszkivilágítással szerelték fel.

Az akadémia alapítását ábrázoló hármas szoborcsoport 1901 nyarán készült el, s azt a pillanatot örökíti meg, amikor Mária Ludovika királyné átnyújtja az alapítólevelet József nádornak. A jobb oldali alak gróf Buttler János, a Ludovika Akadémia legnagyobb alapítvány-

³⁹ Az Orczy-kert felújítására vonatkozó részletes leírást lásd Orczy-park és lovarda. <https://ludovika-campus.uni-nke.hu/a-campus-projekt/a-projekt-elemei/orczy-park-es-lovarda> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 20.)

5. kép *Hármas szoborcsoport*

tevője. A hányattatott sorsú, gipszből készült szoborkompozíciót a proletárdiktatúra idején lerombolták, de 1929. június 24-én, a ludovikás ellenforradalom tízéves évfordulóján már az ércebe öntött emlékművet, Vass Viktor szobrászművész alkotását avatták, amelyet a művész a gipszmodell alapján készített. 1945 után a szobor nemkívánatosná vált, ezért eltávolították, csak a talapzata maradt az Orczy-kertben. A szoborcsoportot a rendszerváltozás után vitéz Hajdu Lajos vezérkari százados találta meg egy tápiósülyi honvédségi raktárban, így az visszakerülhetett méltó helyére.

A Kossuth-emlékmű

2017 őszén az Orczy-parkba, a Nagyrétre került az a Kossuth Lajos-emlékmű, amely egykor (1952–2014 közt) a Kossuth téren állt. Kossuth főalakja Kisfaludi Strobl Zsigmond munkája, a mellékalakokat – a parasztasszonyt gyerekekkel, a levett süvegű parasztot, a katonát, a munkást fegyverrel, a diákot karddal, a csikóst bő gatyában, fegyverrel – kollégái, Kocsis András és Ungvári Lajos mintázták meg. Az emlékmű a munkás-paraszt szövetség és a dolgozó értelmiség összefogását jelképezte.⁴⁰ Az emlékművet a Nagyréten a korábbinál jóval szerényebb talapzatra helyezték.

Ellenforradalmi emlékoszlop

A Tanácsköztársaság elleni ellenforradalmi kísérlet 100. évfordulója alkalmából emlékoszlopot állított az Orczy-kertben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Az 1919. június 24-én kirobbant ellenállás megszervezésében a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia aka-

⁴⁰ Szilágyi András: Újra a régi az új – A Kossuth téren az eredeti Kossuth-szobor – exkluzív összeállítás. <http://nullahategy.hu/ujra-a-regi-az-uj-a-kossuth-teren-az-eredeti-kossuth-szobor-exkluziv-osszeallitas/>; Újraavatták a Kossuth Lajos-emlékművet Budapesten. <https://www.hirado.hu/2015/03/03/kossuth-emlekmuvet-avatnak-a-kossuth-teren/> (Letöltések időpontja: 2018. 02. 25.)

démikusai és oktatói is részt vettek. Az első évfordulón, 1920. június 24-én, a Nagyréten, az emeletes lovardához vezető északi összekötő folyosó park felőli oldalán ellenforradalmi emlékoszlopot avattak a harcokban elesett ludovikások tiszteletére. A szobor felirata a következő volt: 1919. június 24. A Ludovika Akadémiának a nemzeti eszméért vívott dicső küzdelme emlékére. A harcokban négy tiszt és egy akadémikus vesztette életét, a kőoszlop oldalára felvették a neveiket: Lemberkovics Jenő, ivándai Karátson István és Mildner Ferenc századosok, Erődy Ödön tartalékos főhadnagy és Pogány Jenő II. évfolyambeli akadémikus. Révy Kálmán tábornok akadémiaparancsnok kezdeményezésére elkészült díszes emlékmű Sidló Ferenc szobrászművész alkotása volt. 1938-ban a honvédelmi miniszter rendelete június 24-ét a Ludovika Akadémia és a magyar vitézség katonai emlékkünnepévé nyilvánította. Az emlékoszlop 1945 után eltűnt. A Nemzeti Közszerződés Egyetem a 100 évvel ezelőtti eseményekre emlékezve elkészíttette az emlékmű hiteles másolatát és azt a főépület park felőli jobb oldalán, az egykori déli összekötő folyosó közelében helyezték el.

6. kép Az ellenforradalmi oszlop

A LUDOVIKA EGYETEMI CAMPUS

A felújítás első ütemében a Ludovika történelmi épületegyüttese és a Ludovika tér újult meg. 2013 decemberében a Ludovika Campus kollégiumának építéséről döntöttek, s felépült az Orczy úti Kollégium. Az ország egyik legmagasabb színvonalú kollégiuma hatszáz hallgató kétágyas szobákban történő elhelyezését biztosítja. Az épületben kaptak helyet a hallgatói szervezetek és szakkollégiumok is. Az épület földszinti termei oktatási célokat szolgálnak, de konferencia-helyszíneként is működnek. A Ludovika-beruházás további folytatásáról 2015 júliusában született döntés.

2017 őszén, az egykori Üllői úti bazársor helyén épült fel az egyetem új oktatási épülete, a Rendészettudományi Kar kollégiuma, speciális képzési épülete és lőtere. A 21 ezer m² területű oktatási épületben két nagyobb előadóterem, több mint hetven kisebb oktatóterem található. Étterem, büfék, tetőterasz, közösségi terek, valamint egy jegyzetbolt áll a hallgatók és az oktatók rendelkezésére. Ide költözött a korábbi Államtudományi és Közigazgatási Kar, valamint a Rendészettudományi Kar dékáni hivatala és tanszékei.

7. kép *Az új oktatási épület*

2017 szeptemberében a kormány döntött a campus fejlesztésének további elemeiről, a katasztrófavédelmi speciális képzési központ felépítéséről. A sportközpont kivitelezése, a lovarda és a lovas létesítmények rekonstrukciója befejeződött, a hivatalos átadónnepség 2018. április 4-én volt.

Az egyetem rendészettudományi képzéseinek az új campuson speciális rendészeti oktatási épületet és gyakorlóblokkot, valamint kollégiumot építettek fel. A Diószeghy Sámuel utcai épületet egy híd köti össze az Orczy-parkkal. A Rendészettudományi Kar hallgatói a 2017/2018-as tanévet már az új épületben kezdték meg. A modern kollégium tetőteraszáról pedig gyönyörű kilátás nyílik az Orczy-parkra.

A Ludovika főépületét egykor a déli összekötő folyosó kötötte össze a Kauser József 1886-ban készült tervei alapján készült szárnyépülettel. Az 1883. évi XXXIV. törvény alapján, az akadémia oktatási rendszerének átszervezése miatt a főépület már szűknek bizonyult. Tantermekre, hálótermekre, étkezdére, társalgóra, zene- és táncoktatásra alkalmas termekre, rajzteremre, torna- és vívóteremre, gyengélkedőre, raktárakra, szertárakra, fürdőre, a tanári és kiszolgáló állomány számára pedig tanári szobákra, irodákra volt szükség. 1886 őszére épült fel a szárnyépület. A felújított szárnyépületet 2020. július 7-én adták át, amely ismét a régi pompájában ragyog.

MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJ

2018. március 24-én a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia Magyar Örökség díjat kapott, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében adtak át. A laudátor dr. Szakály Sándor volt, a díjat Huszár János altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnökhelyettese és dr. Patyi András, a Nemzeti Közszerződési Egyetem rektora vette át. A díj azon magyar intézményeknek, csoportoknak, személyeknek és alkotásoknak adható, akik tevékenységükkel a magyar kultúra, gazdaság, sport, tudomány, a magyar társadalom erkölcsi, szellemi felemeléséhez járultak hozzá. Ezek együttesen alkotják a magyarság „láthatatlan szellemi múzeumát”.

A Magyar Örökség díj kitüntetettjeinek kiválasztása a demokrácia elvén és gyakorlatán alapszik: mindenkinek módjában áll díjra javasolni az általa érdemesnek tartott személyt, együttest, intézményt, teljesítményt. A Ludovika Akadémiát Rádler Mária katonatérképész jelölte. Így kívánt tisztelni az önálló magyar katonai térképészet megteremtésében kiemelkedő szerepet játszó katonatérképész-parancsnokok, Kirchlechner Károly, Hajts Lajos és vitéz Somogyi Endre előtt, akik tanítottak a Ludovika Akadémián és a Hadiakadémián is. De közéjük tartozik Tolnay Dezső katonatérképész-parancsnok is, aki katonai pályafutása során harcászatot és hadseregszervezést tanított a Ludovika Akadémián, és az ő nevéhez fűződik az akadémia híres jelmondata, „a Hazáért, mindhalálig!”. Tolnay Dezső volt a háború utáni katonai térképészet létrejöttének legnagyobb szorgalmazója. Parancsnoksága során elévülhetetlen érdemeket szerzett a térképészeti szakanyagok összegyűjtésében, a felszerelés, a műszerek megmentésében, a térképészeti intézet épületeinek helyreállításában és a térképészek összefogásában. Rádler Mária törzsszászlós emléket szeretett volna állítani katonatérképész édesapjának, Rádler Ferenc mk. alezredesnek is, aki a háború előtt vitéz Somogyi Endre altábornagy parancsnoksága idején kezdett dolgozni a Magyar Királyi Honvéd Térképészeti Intézetben, és nyugdíjba vonulásáig az Intézetben szolgált.⁴¹

A laudátor, dr. Szakály Sándor hadtörténész, a Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár főigazgatója, a Honvéd Hagyományörző Egyesület elnöke köszöntőjében elmondta: az intézményt az 1808-ban elfogadott VII. törvénycikk hozta létre, de az alapítás után mintegy hét évtizednek kellett eltelnie, mire 1872-ben elindult a képzés a Ludovika falai között. Az 1898-as esztendő mérföldkő volt az intézmény életében: ekkor kezdődött a hároméves akadémiai szintű képzés. 1945-ben a Ludovika Akadémiát megszüntették, „*az itt végzett katonatiszt ezt követően szinonimája lett a fasisztának, a tömeggyilkosnak, a háborús bűnösnek*”. A Ludovikának olyan kiemelkedő képességű és elismert parancsnokai voltak, mint vitéz Jány Gusztáv, vitéz Szombathelyi Ferenc és vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc. Közös volt bennük az olthatatlan hazaszeretet és a haza védelmére tett eskühöz végsőkig való ragaszkodás. Ma már kevés ludovikás él közöttünk, de még ma is emlékeznek a kardpengék csengésére, az eskü szövegére, a háború és az azt követő évtizedek nehéz, embert próbáló időszakára. „*A Ludovika és a ludovikás név visszanyerte régi fényét, hiszen a Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának hallgatói a Ludovika Zászlóalj tagjaiként tanulnak és szolgálnak felavatásukig. Híven őrzik a Ludovika szellemiségét. A Hazáért, mindhalálig!*”

⁴¹ Bazala Csaba – Siposné Kecskeméthy Klára: Tolnay Dezső élete és munkássága. Honvédségi Szemle, 2015/6., 123–131.

A Ludovika Akadémiának mindig is különleges szerepe volt a magyar történelemben, annak ellenére, hogy oktató-nevelő tevékenységét csak hetvenkét esztendőn keresztül fejthette ki. A hosszas vajúdas után megszületett magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia és testvérintézményei kiváló tanári kara magas színvonalon oktatta a nehéz felvételi követelményeknek megfelelt tiszteket. A mindenkori magyar katonai vezetés a korabeli okmányok tanúsága szerint magasra tette a mércét, megalkuvást nem ismerően, az igényesen kiválasztott ifjú akadémikusokból szilárd jellemű, magas erkölcsiségű, kimagasló szakmai ismeretekkel és általános műveltséggel rendelkező tiszteket nevelt ki. Ennek következtében a felsőfokú katonai tanintézmény olyan általános és katonai műveltséggel rendelkező kemény, kötelességtudó, fegyelmezett és lovagias elitet bocsátott ki, amelyet a polgári élet is elismert és irigylésre méltónak tartott. A *ludovikás* kifejezés a magyar köztudatban összeforrt a férfiasság, a hazaszeretet és az önfeláldozó bátorság fogalmával.

A katonai erények az idők során nem változtak: mindig fontos volt a hűség, a kötelességtudat, a bátorság, a fegyelem és a bajtársiasság. Lényeges szempont volt az is, hogy a végzett tisztek alárendeltjeiket szigorúan, következetesen, felelősségteljesen vezessék és neveljék, és felkészítsék őket az előttük álló feladatok maradéktalan, ugyanakkor a lehető legmagasabb színvonalú, biztonságos végrehajtására.

A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémiát és testvérintézményeit végzett tisztek a haza szolgálatában folytatott hősie és követendő életpályáik elismeréseként diplomáikat 1992 óta ünnepélyes külsőségek között vehetik át. Az idős, sok szenvedést megélt generáció képviselői katonásan, fegyelmezetten és méltóságteljesen viselkednek, példát mutatnak az unokáikkal egykorú mai tisztjelölt hallgatónak és a fiatal tiszteknek.

Fontos, hogy az új tiszti generáció megismerje, megbecsülje és folytassa azokat a nemes hagyományokat, amelyeket dicső elődjük, a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia megteremtett és ránk hagyományozott. A Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalja és a Nemzeti Közszerületi Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara a legjobb tudása

8. kép A Campus tér

szerint hajtja végre a feladatait azért, hogy a Magyar Honvédség számára magasan képzett, szilárd erkölcsű, hazafias érzelmű tiszteket biztosítson.

A Ludovika Akadémia hagyománya és szellemisége tovább él a 21. században is. A Ludovika Akadémia története során a tisztképzés nagy hagyományú alma matere, a magyar katonai kultúra fejlődésének igazi fellegrája volt. Az akadémia szellemisége, értékrendje, a szeretett haza védelméért érzett felelőssége egy életen át meghatározta a tiszt hivatást életpályaként választó hazafiak tetteit.

A Ludovika épülete az alapítók megálmodott szándéka szerint visszakapta az eredeti funkcióját, ismét oktatás költözött az ódon falak közé.⁴² A Ludovika Campus pedig 21. századi feltételeket nyújt az oktatás és a kutatás számára.

A Ludovika Akadémia története napjainkban is zajlik, a gyönyörűen felújított épülete azt jelképezi, hogy a múlt és a jövő együtt él.

A fotókat: Siposné Kecskeméthy Klára és Szilágyi Dénes készítette

FELHASZNÁLT IRODALOM

1000 év törvényei. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torvenyei>

104/2014. (III. 25.) Korm. rendelet a kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról. <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK14044.pdf>

1278/2010. (XII. 15.) Korm. határozat a Nemzeti Közszerződési Egyetem létrehozásáról. <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK10190.pdf>

2011. évi XXXVI. törvény a Nemzeti Közszerződési Egyetem létesítéséről. <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100036.TV>

44/2011 (IV. 20.) HM utasítás a Nemzeti Közszerződési Egyetem létrehozásával kapcsolatos egyes feladatokról. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2011/6.pdf>

68/2010. (VII. 1.) HM utasítás miniszteri biztos kinevezéséről. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2010/11.pdf>

A Hadtörténelmi Levéltár katonai tanintézeti iratainak repertórium a 1740–1980. Signifer, Budapest, 2004.

A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánjának 2014. évi beszámolója. Szenátusi előterjesztés, Budapest, 2014.

A Ludovika főépület. <https://ludovika-campus.uni-nke.hu/a-campus-projekt/a-projekt-elemei/ludovika-foepulet>

A múzeum története. http://www.nhmus.hu/hu/rolunk/muzeum_tortenete

Bazala Csaba – Siposné Kecskeméthy Klára: *Tolnay Dezső élete és munkássága*. Honvédségi Szemle, 2015/143. (6).

Budapest Építészeti Nívódíj. <http://tinyurl.hu/ohDN/>

Csáky Imre: *A Ludovika Akadémia vármegyecímerei*. Nemzeti Közszerződési Egyetem, Budapest, 2014.

Csepelyi Rudolf: *A katonák hazatértek – Riport és beszélgetés Pénzes János szvk. hegyivadász hadnaggyal*. Magyar Élet, 1992. augusztus 20.

Dezséri Bachó László: *A Magyar Kir. Honvéd Ludovika Akadémia története*. Budapest, 1930.

⁴² Siposné Kecskeméthy Klára (2016): i. m. 133.

- Honvéd Hagyományőrző Egyesület 1990–2015 – Negyedszázad a honvéd hagyományőrzésért. Honvéd Hagyományőrző Egyesület, Budapest, 2015.
- Korsós Zoltán – Horváth Csaba: *A Magyar Természettudományi Múzeum rövid története*. Magyar Múzeumok, 1996/4(2.).
- Ludovika volt, van és lesz – Történelmi emlékhely lett a Közszolgálati Egyetem főépülete. <http://josefvaros.hu/egyetemvaros/1913/tortenelmi-emlekhely-lett-a-kozszolgalmati-egyetem-foepulete>
- Dr. Mathia Károly: *A köz- és magángyűjteményekből elhurcolt művészeti alkotások ügyei miniszteri biztosának készített feljegyzés*. Kézirat, 1947. április 19., Nyt. 178/1947.
- Dr. vitéz Mosonyi Sándor: *Adatok a Ludovika Akadémia kápolnájának történetéhez*. Ludovikás Levente, XIII. évf. (1934).
- Ötödik évfordulóját ünnepli a Nemzeti Közszolgálati Egyetem. <http://josefvaros.hu/hir/4607/otodik-evfordulojat-unnepli-a-nemzeti-kozszolgalmati-egyetem>
- Rada Tibor (szerk.): *A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia és a testvérintézetek összefoglalt története (1830–1945)*. I. Calgary–Budapest, 1998/2001.
- Raoul Wallenberg Szakgimnázium és Szakközépiskola honlapja. <http://www.r-wallenberg.hu/kezdo.html>.
- Siposné Kecskeméthy Klára: *A katonai felsőoktatás és a tiszthelyettesképzés/altisztképzés elmúlt negyedszázada*. In: Földesi Ferenc – Isaszegi János – Kiss Zoltán (szerk.): *A Magyar Honvédség negyedszázada – A rendszerváltástól napjainkig*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2016.
- Siposné Kecskeméthy Klára: *Honvédtisztképzés a Ludovika Akadémián*. In: Anka László – Hollósi Gábor – Tóth Eszter Zsófia – Ujváry Gábor (szerk.): *Historia est lux veritatis*. Szakály Sándor köszöntése 60. születésnapján. I. Veritas Történetkutató Intézet – Magyar Napló, Budapest, 2016.
- Siposné Kecskeméthy Klára – B. Kalavszky Györgyi: *A Ludovika*. HM Zrínyi Média Közhasznú Nonprofit Kft., 2011.
- Siposné Kecskeméthy Klára – B. Kalavszky Györgyi: *A Ludovika egykor és most*. HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., 2018.
- Siposné Kecskeméthy Klára – B. Kalavszky Györgyi: *Dr. Mathia Károly a katonai nevelőtanár, a zenetudós, a „reneszánsz ember”, a polihisztor*. Életrajzi vázlat. Honvédségi Szemle, 2013/141. (6).
- Szalay Tihamér: *Átadták a Ludovika főépületét*. <http://epiteszforum.hu/atadtak-a-ludovika-foepuletet>
- Szilágyi András: *Újra a régi az új – A Kossuth téren az eredeti Kossuth szobor – exkluzív összeállítás*. <http://nullahategy.hu/ujra-a-regi-az-uj-a-kossuth-teren-az-eredeti-kossuth-szobor-exkluziv-osszeallitas/>
- Szőör Ádám: *Egy szent hely a Ludovikán. A Ludovika-kápolna története*. Bonum Publicum, 6. sz. (2015), 44–45. <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/bonum-publicum-2015-junius.original.pdf>
- Újraavatták a Kossuth Lajos-emlékművet Budapesten. <https://www.hirado.hu/2015/03/03/kossuth-emlekmuvet-avatnak-a-kossuth-teren/>
- Vajay Tibor: *A Magyar Királyi Honvédség szellemiségének hagyományából*. Magánkiadás, Kaposvár, 2007.